

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' תצוה (זכור) שנת כי תמיד היינו מלילה ללילה לפ"ק גליון קל"ח

מדור הנעשה ונשמע

ביום שלישי השבוע טסתי בגובה מרומים בשמי השמים בדרך לארה"ב מעל ים הנורבגי בין ארצות איסלנד לגרינלנד, ושם עלה ברעיוני בס"ד לחדש פלפול זו לכבוד שבת קודש הבעל"ט, וכאשר סיימתי לכתוב את פלפולי, שמתי לב וראיתי את הפחד על פני הטסים ממגיפת הקורונה וירוס שמקורה מסין, ואף גם זאת עוד לפני הטיסה, בנמל בנתב"ג הי' ריק מאנשים, ובמקום לעמוד הרבה זמן בתור לצ"ק-אין, הכל הלך צ"ק צ"אק בזריזות - ממש דקות ספורות, הרבה אנשים עמדו שם עם מסכות על פניהם, וחשבתי הרי מותר לקדם את שמחת פורים כבר מחודש אדר, וזה מזכיר לנו את המסכות שאנשים מתחפשים בפורים, הרי נעים זמירות ישראל אמר בתהלים, ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו (תהלים מז:ד), ופירש"י ז"ל, ידבר עמים תחתינו, יתן דָּבָר בעובדי כוכבים תחת נפשנו, להיות חמתו מתקררת בהם, ואלו נצולים, כענין שנאמר, ונתתי כפרך מצרים וגו' (ישעיה מג), ומנחם חבר ידבר לשון הנהגה (רש"י), ומעניין, כי דוקא השבוע אשר התקשורת עסוקים בב' ענינים על הפרק, הבחירות לכנסת, וגם לרבות המגיפה הקורונה וירוס אשר מתפשטת בעולם וכולם מחפשים לאן לילך ולאן לברוח ולהיחבא, אבל כבר התנבא ירמיה הנביא, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד, כי אתך אני נאם ה' להושיעך כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הפצותיך שם אך אתך לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט ונקמה לא אנקך (ירמיה ל:יא), וסימנך רבי יוחנן ס"ל במסכת סנהדרין, כפיפת קומתו לרבנן הוי מעשה, ועקימת שפתיו לא הוי מעשה (סנהדרין סה.), והבט נא ימין וראה כי תיבת **ועקימת**, ראשי תיבות **מגיפת קורונה וירוס ידבר עמים תחתנו**, וכבר אמרה תורה, ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך (שמות טו:כו), ומעניין כי אופן השני בפירושו של רש"י ז"ל לעיל על הפסוק ידבר עמים תחתנו, ומנחם חבר ידבר לשון הנהגה, וב' הענינים הבאים כאחד, פרשת הקורונה וירוס, ופרשת הנהגה אחרי הבחירות לכנסת, באים ביחד.

מדור הדרוש

ומינינו גם צפרקת אמור, לו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד (ויקרא כד:ב), ופירש"י ז"ל להעלות נר תמיד, מלילה ללילה, כמו עולת תמיד שאינה אלא מיום ליום (רש"י).

ותמן תנינו במסכת מנחות, לו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, אמר רבי שמואל בר נחמני, אליך ולא לי, לא לאורה אני לריך (מנחות פו:).

וראיתי מהרה"ק אדמו"ר מלויבאוויטש זי"ע צשיחה בהתוועדות שבת פרקת תלום, י' אלך א' שנת תשמ"א וזלה"ק, ואתה תלום את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד, וידועים הדיוקים בזה (אוה"ת תצוה ע' א'תקמ"א. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ס"ג, סה"מ תרפ"ז ע' קיג. ה'תשי"א ע' 182), דבכל היומים שבתורה נאמר לו את בני ישראל וכיו"ב, וכאן נאמר ואתה תלום את בני ישראל, ולהוסיף, דהדיוק מ"ש ואתה תלום הוא לא רק בהלשון, אלא גם

ואתה תלום את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד, בזהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדת יערך אהו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני ה' חקת עולם לדרכתם מאת בני ישראל (שמות כז:כ-כא), ופירש"י ז"ל מערב עד בקר, תן לה מדתה שיהא דולקת מערב עד בקר, ושיערו חכמים חזי לוג ללילי טבת הארוכין וכן לכל הלילות ואם יותר אין בכך כלום (רש"י)

וברש"י ז"ל ד"ה תמיד, כל לילה ולילה קרוי תמיד, כמו שאתה אומר (במדבר כח:ו) עולת תמיד, ואינה אלא מיום ליום, וכן במנחת חביתין נאמר (ויקרא ו:יג) תמיד, ואינה אלא מחליתה בבקר ומחליתה בערב, אבל תמיד האמור בלחם הפנים משבת לשבת הוא (רש"י), ומינינו גם צפרקת אמור, לו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד (ויקרא כד:ב), ופירש"י ז"ל להעלות נר תמיד, מלילה ללילה, כמו עולת תמיד שאינה אלא מיום ליום (רש"י).

בהתוכן, ללשון ולתה תורה משמע שמה הוא המלאה, וצריך להבין, הרי מה הוא השליח למסור לישראל את ציווי הקב"ה, ולמה נאמר ולתה תורה, גם צריך להבין מ"ש ויקחו אליך, שיביאו השמן למשה [אליך] (רמב"ן), ולכאורה, כיון שהעלאת הנרות היתה ע"י אהרן, למה הוצרך להביא את השמן למשה, גם צריך להבין מ"ש שמו גו' כתית למאור, ולכאורה הול"ל שמו גו' להאיר, גם צריך להבין, דבפסוק שלח"ז (שמות כז:בא) נאמר מערב עד זוקר וכאן נאמר להעלות נר תמיד (התוועדות שבת פ' תצוה תשמ"א), ומיישב שם דבר דבר על אופניו דברים נפלאים, אבל התורה הקדושה כפטיש יפוצץ סלע, ולכן אמרתי לענות גם אנכי בחלקי הקט וליישב הקושיות בדרכא אחרינא, והרי שלך לפניך.

ונל"פ בעזהש"ת עפ"י מה שדרשו רז"ל [מוצא דרש"י הנ"ל], תנו רבנן, מערב עד בקר, תן לה מדה, שתהא דולקת והולכת מערב עד בקר (מנחות פט., זבחים יא.; פסחים נט., יומא טו.), ולכאורה י"ל דדרך פטופטי לאורייתא, ולהכי נטווו צמרות תן לה כמדה, כי אף דבעלמא סמכינן על הנס, וכמו שמצינו דרבי חנינא בן דוסא שאמר לצרתיה מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק (תענית כה.), ונתקיים דבריו דדרך נס, א"כ ק"ו, במדה קטנה שהוא פחות נס מהדלקת חומץ שידלוק כל הלילה, וא"כ על אחת כמה וכמה, שאפשר לסמוך על הנס ולתת פחות מן המידה ויעשו נס, לכך בא הכתוב מערב עד בקר, תן לה מדה, שאף שבעלמא סמכינן על הנס, אבל כאן בהדלקת הנרות לא לסמוך על הנס, ואיבעית אימא, דלפיכך כוונה התורה תן לה כמדה, כיון דחאי שיעור מותר מן התורה, וחאי שיעור אין חשיבות כלל, לכך כוונה התורה מערב עד זוקר, תן לה כמדה.

ושמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א [בפולפול בליל ש"ק חוה"מ פסח תשס"ז], להנה בזרע צדק שלישי (פ' וישלח) כתב דיש להוכיח כמאן דאמר לא דרשינן טעמא דקרא מדכתיב אמרת ה' כרופה, ודרשו חז"ל (ויק"ר פ"ג אות ג') לא ניתנו המלוות אלא ללכוד בהן את הצריות, וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן האוואר או מי ששוחט מן העורף, הוי לא ניתנה המלוות אלא ללכוד בהם הצריות עיי"ש, הרי שמלוות התורה גזירה מלפני ואין לדרוש בטעמיה אלא נעו מעגלותיה לא תדע, וכתב שם דלמאן דאמר דרשינן טעמא דקרא, י"ל דמוקי קרא כהך דאיתא במדרש שוחט טוב, אמר רבי אלעזר, לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, שאלמלא נתנו על הסדר, כל מי שהוא קורא בהן, מיד היה יכול לצרואות עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים, לפיכך נתעלם סידורה של תורה, וגלוי לפני הקב"ה, שנאמר (ישעיה

מד:ז) ומי כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי (מדרש שוחר טוב פרק ג'), וזהו כוונת הגמרא בצרכות, אמר רב יהודה אמר רב, יודע היה בכלל ללכוד אותיות שנבראו בהן שמים וארץ (ברכות נה.), שהיה יודע בחכמה בתבונה ודעת האיד ללכוד את האותיות ולסדרם לפי הסדר, ע"כ שמעתי מפ"ק ודפח"ת.

ואיתא בספה"ק בנין דוד פ' נח וזלה"ק, והנה טעם פלוגתתן אי דרשינן סמוכין או לא, מבוואר בהגהות מוהר"ץ (יבמות ס.) אי תורה מגילה מגילה נתנה או חתומה נתנה, דאי תורה מגילה נתנה – לא נאמרה בפעם אחד, רק במשך ארבעים שנה, פעם שנה זו, ופעם בשנה אחרת, ואיך שייך למדרש סמוכין, כיון שלא באו המלוות בפעם אחד [משא"כ משנה תורה ס"ל לכ"ע דרשינן סמוכין כיון שבא הדיבור בפעם אחד ממה שבינו לישראל], אבל למאן דס"ל דחתומה נתנה, שפיר דרשינן סמוכין, דנתנה בפעם אחד ע"ש ודפח"ת (בנין דוד פ' נח אות כ"ו, ועיין ערבי נחל פ' בהעלותך).

ועוד איתא בספר בנין דוד פ' נח וזלה"ק בא"ד, ונדע דברי השלה"ק והמפרשים ז"ל דכתוב תשב אנוש עד לכ"א ר"ת **לם כפירה** אשת איש, דאי אמרינן עד זבל אי אמרינן זבל מועיל תשובה גם בעצירות אלו, אבל אי אמרינן ולא עד בכלל אינו מועיל תשובה על עצירות אלו עכ"ד, וכבר כתבו המפרשים דלמאן דאמר דתשובה קודמה לצריאת עולם גדול כחה ומועיל תשובה גם על עצירות הנ"ל, והנה במדרש (בראשית רבה א,ד) מנה ששה דברים שקודמו לצריאת העולם ורבי אהבה בר זעירא אומר אף התשובה שנאמר בטרם הרים יולדו – מאותה שעה – תשב אנוש עד דכא עיי"ש, וכתב ציפה תואר דפליגי אי דרשינן סמוכין, דמאן דאמר הראשון לא לרוש סמוכין ותשב אנוש עד דכ"א אינו דבוק עם בטרם הרים יולדו, ור' אהבה בר זעירא ס"ל דרשינן סמוכין, וכתוב בטרם הרים יולדו וכו' תשב אנוש עד דכא, שמע מינה דתשובה קודמה לצריאת העולם עכ"ד (בנין דוד פ' נח אות כ"ז).

וזה אי מהני תשובה אפילו על עצירות החמורות, תלוי במחלוקת אי אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם, דכתב המחבר ראובן הוליא שטר חוב על שמעון שזמנו ה' בניסן, ושמעון הוליא שטר חוב על שמעון שזמנו ה' בו שמחל ראובן לשמעון כל תביעות שהיו עליו עד אותו היום, ראובן גובה שטר, דבלשון העולם עד ולא עד בכלל (מחבר בשו"ע חו"מ סימן מ"ג סעיף כ"ז).

ואיתא בספר כסף נבחר פ' בראשית וזלה"ק, ותמן תנינן במס' פסחים (ק"ט.), מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א:ח) – וידו כתיב, מלמד שידו של הקב"ה פרושה מתחת כנפי החיות לקבל את השמים, וא"כ

אם הולכים בתר הכתיבה, ודאי מוכח דהקב"ה מקבל שבים ותשובה מועלת, אבל אי הולכין בתר הקריאה, אם כן קרינו וידי אדם – דקאי על המלאכים, ואין להוכיח דהקב"ה מקבל שבים (כסף נבחר פ' בראשית עה"פ ויאמר א'לקים תדשא הארץ דשא וגו').

ותמן תנינן צפרק ג' למסכת גיטין, המביא גט צארץ ישראל וחלה, הרי זה משלחו ביד אחר, ורמינהו, אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי, הרי אלו יכתבו ויתנו, אינהו אין, אבל שליח לא, אמר רבי, התם טעמא מאי משום בזיון דבעל, הכא בעל לא קפיד, רבא אמר, משום דמילי נינהו, ומילי לא מימסרין לשליח (גיטין כט.), ופירש"י ז"ל, רבא אמר, התם היינו טעמא דלא משו שליח, שלא מסר להם אלא דברים, ואין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים לאחר, אבל גט דאית ביה משא, חוזר ונמסר (רש"י).

ולהלן קם בגמרא והוא צפרק האומר, אמר רבי ירמיה בר אבא, שלחו ליה מבי רב לשמואל, ילמדנו רבינו, אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי, ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן, מהו, שלח להו, תלא והדבר כריך תלמוד, מאי הדבר כריך תלמוד, איולימא משום דהו להו מילי, ומספקא ליה, מילי אי מימסרין לשליח אי לא מימסרין לשליח, והאמר שמואל אמר רבי, הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מימסרין לשליח וכו' (גיטין סו:).

ותמן תנינן במסכת בבא מליעא, תנו רבנן, האומר לחבירו, לא שקור לי פועלים, שניהן אין עוברין משום כל תליון, זה לפי שלא שקרו, וזה לפי שאין פעולתו אכלו (ב"מ קי:), וכתב הרש"ש וזלה"ק, גמ' קם האומר לחבירו לא שקור לי כו' זה לפי שלא שקרו, ק"ל מדוע לא נאמר שלוחו של אדם כמותו, וזה ודאי אין סברא לומר דאם יעבור המשלח א"כ הוה כמו שליח לדבר עבירה, דא"כ במקדש אשה ע"י שליח ואח"כ בא על אמה או בתה, וכן כשהיא עשתה שליח לקבל קידושיה, ואח"כ זינתה, נימא ג"כ אין שליח לדבר עבירה, אלא ע"כ דאזלינן בתר ההיא שעתא דשליחות, ללא היה עדיין עבירה, ולדעת מהרי"ט שאין אדם יכול לעשות שליח להקדיש, לדבור של הקדש מילי נינהו ולא מימסרין לשליח, הובא דבריו בנו"ב מ"ת חלק יו"ד סי' קמ"ז, הוה אתי שפיר, דהכא נמי אין כאן כי אם מילי, אבל כבר מחו לה צמאה עוכלי הרב מוהר"ש לאנדא קם, ובתשובות שיבת ציון סימן ל"ד ול"ה, ואולי כיון דפועל יכול לחזור בו (עיין ש"ך סימן של"ג סק"ד), לא שייך שליחות בזה לכולי עלמא, דהוה כמילי דכדי (רש"י).

ומענין לענין באותו ענין איתא בספר חנוכה התורה פ' בשלח וזלה"ק, איתא במדרש, כל מה שישראל

אוכלים בעולם הזה אינם אוכלים אלא בצביל שזר האמונה, ותמוה, מפני מה דוקא בעבור זאת, ויש לפרש דהנה באמת קשה אמאי שזר מצוה בהאי עלמא ליכא, הא כתיב ביומו תתן שקרו, ורכיך לומר, דהא קיימא לן (ח"מ סי' של"ט ס"ז) דאם שזר את הפועל על ידי שליח אינו עובר משום כל תליון, דהבעל הבית יכול לומר אני לא שכרתי, והשליח אומר הא לא עבדת אצלי (עיין ב"מ קי:), והנה התורה ניתנה לנו על ידי שליח, זה משא רבינו עליו השלום, משום הכי אינו עובר משום כל תליון, והנה איתא בגמרא (מכות ג:) ובמדרש, דשני דברות הראשונות אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, אם כן לפי זה אתי שפיר, דכל מה שישראל אוכלים בעולם הזה, הוא מכח שזר אמונה, דהא מצוה אמונה שמענו מפי הקב"ה בעלמא ולא על ידי שליח, אם כן מחויב ליתן השזר תיכף ביומו (חנוכה התורה שמות כ:ב).

ואם בספר חנוכה התורה על תהלים, מפרש בזאת את הפסוקים, אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי כי עז לאלקים, ולך לפני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו (תהלים סב: יב-יג ועיין בזהוהר הקדוש ח"ב פא:; ובתיקוני זוהר ריש תקון כ"ב), וזלה"ק, וזה שאמר אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי, היינו אנכי ולא יהיה לך דיבור אחד נאמר, ועל שתיים אלו, לך ה' החסד כי אתה תשלם על זה לאיש כמעשהו, כמו שעשה בעולם הזה, כך תשלם לו בעולם הזה (חנוכה התורה לקוטים על נ"ך תהלים ס"ב).

והגה"ק רבי יוסף אנגל זאוקללה"ה כתב בספר לקח טוב, עתה אדבר קצת בעזה"י בענין מילי לא מימסרין לשליח, והנה נודע דעת המהרי"ט ז"ל דלא מהני שליח להקדיש משום דהו"ל מילי ומילי לא מימסרין לשליח וקשה ליה על זה מירושלמי קידושין פ"ב ה"א, דדריש ואם המר ימירנו למעט שלוחו עיי"ש, והשתא למה לי קרא למעט, הא בלאו הכי לא מהני תמורה ע"י שליח, משום דמילי לא מימסרין כו', וכמו בהקדש דלא מהני מטעם זה, ונלענ"ד ליישב זה עפ"י מה שראיתי באחד מספרן של אחרונים ז"ל (ש"ת נודע ביהודה מהדורה תנינא יו"ד סימן קמ"ז) ונשכח ממני אנה ראיתי שביאר כוונת המהרי"ט ז"ל הנ"ל דאע"ג דהא דמילי לא מימסרין לשליח מלאנוהו בש"ס אך בשליח דשליח היינו משום דא"א לעשות שליח רק על מעשה וע"כ כשאומר לשלוחים כתבו ותנו גט לאשתי והם בעלמא כותבים ונותנים דעושים מעשה ע"כ מעשה יש בה ממש לקבלה בשליחות אבל כשאומרים לאחרים לכתוב וליתן נמלא שהי' מדם דיבור לבד ודיבור לבד אין בו ממש לקבלו מן הבעלים בכח השליחות וע"כ גם בהקדש אע"ג דהוי רק חד שליח עכ"ז כיון דהשליח אינו עושה מעשה רק דיבור לבד שאומר ה"י

הקדש שפיר הוי מילי אפי' בחד שליח עכת"ד (לקח טוב כלל א').

ותנו במשנה במסכת כריתות, שומן וחלב לפניו, ואכל אחד מהן – ואינו יודע איזה מהן אכל, מביא אשם תלוי וכו', ובגמרא שם, איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו – ספק של חלב – ספק של שומן, חייב ברב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו, במאי קא מיפלגי, רב אסי סבר יש אש למסורת – מלות כתיב, וחייב ברב אמר יש אש למקרא – מלות קרינו וכו', אמר רב יהודה אמר רב, היו לפניו שתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של חלב, אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב, חתיכה אחת, ספק של חלב ספק של שומן, ואכלה, פטור, אמר רבא, מאי טעמא דרב, דאמר קרא ועשה אחת מכל מלות ה' בשגגה, עד שישגוג בשתים, מלות כתיב, מלות קרינו (כריתות יז:), וכתב המאירי בריש מסכת חגיגה וזלה"ק, ושמא זהו עיקר מחלקתם, שלדעת המאריך שתי חתיכות – כל ספק מותר מן התורה, ולדעת האחר אסור (המאירי חגיגה ד.).

ותמו תנינו במסכת תענית, אמר רבי יוחנן מאי דכתיב עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר (תענית ט.). ובספר מלא הרועים ח"ב ערך דברה תורה כלשון בני אדם אות ה' כתב וזלה"ק, רבי מאיר דריש בר"ה דף ה' עשר תעשר [בב' מעשרות] משמע דס"ל דלא אמרינו דברה תורה כלשון בני אדם, והקשו התוס' הביאו ג"כ הר"ש מקינון מהא דכריתות דף י"א אמרו אחרים דברה תורה כלשון בני אדם, ואחרים היינו רבי מאיר, ותירץ הר"ש מקינון דבסוף ימיו כשקראו אחרים חזר בו מעשר תעשר, והנה התוס' בכמה דוכתי הקשו מרבי מאיר על אחרים, ותי' דכמה פעמים אחרים לאו היינו רבי מאיר, ולדברי ר"ש מקינון י"ל דבסוף ימיו חזר בו ודו"ק (מלא הרועים ח"ב ערך דברה תורה כלשון בני אדם אות ה'), ויולא מזה, דאי אמרינו לא דברה תורה כלשון בני אדם, א"כ דרשינו עשר בשביל שתתעשר, וא"כ שבר מלה בהאי עלמא איכא, אבל אי אמרינו דברה תורה כלשון בני אדם, א"כ אי אפשר לדרוש עשר בשביל שתתעשר, וא"כ שבר מלה בהאי עלמא ליכא.

ואיתא בספר שו"ת פנים מאירות, וזלה"ק, קשיא לי הא דמבעי' לן בנדרים דף ל"ה ע"ב הני כהני אי שלוחי דידן הוי או שלוחי דרחמנא נינהו, ותמיה לי אמאי לא פשיט מזבדייתא דאיתא בפ"ק דחולין (יג:), איש איש, מלמד שמקבלים נדרים ונדבות מכותים, וקו"ל אין שליחות לכותי וכו', וא"כ איך הי' כהנים יכולים להקריב קרבנם אי שלוחי דידן נינהו, הא כותי לאו בני שליחות נינהו ואין

הישראל נעשה שליח לכותי, אלא ע"כ שלוחי דרחמנא נינהו, ואריך לומר דלגבי נכרים, באמת פשיט ליה דהוי שלוחי דרחמנא, ולא מבעי' להש"ס אלא לגבי ישראל אי שלוחי דידן או שלוחא דרחמנא וק"ל (שו"ת פנים מאירות ח"ב סימן קי"ט), ובספר אור חדש בסוגיא שם בקידושין, דקושיית הפנים מאירות הנ"ל אפשר ליישב, דהברייתא דמרבה איש איש שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות, קאי למאן דלא ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם, אבל למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם, לא דרשינו מאיש איש לרבות עכו"ם, וקא בעיי דהכא, למאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם, עיי"ש (אור חדש קידושין כג:).

והאיך שאמר הכתוב ואתה תאור את בני ישראל, ולמה ואתה תאור ולא ע"י שליח, כי מילי לא ממסרי לשליח, ואמרינו שבר מלה בהאי עלמא ליכא, ולא דרשינו כפל הלשון עשר תעשר, ודברה תורה כלשון בני אדם, ואמרינו עד ולא עד בכלל, ולא מהני תשובה על ע"ז, ולא דרשינו סמוכין, והתורה נתנה על הסדר, וא"כ אמרת ה' צרופה קאי על שלא נתנה המלות אלא לררף בהן את הבריות, ולפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד, ודרשינו אליך ולא לי, לא לאורה אני כריך, וכיון דדברה תורה כלשון בני אדם, א"כ אמרינו תמיד לאו דוקא יום ולילה אלא כדאמרי חיינשי תמיד, אפילו אינו אלא מלילה ללילה, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב נר תמיד, ודרשינו בפ' אמור תמיד היינו מלילה ללילה, כמו עולת תמיד שאינה אלא מיום ליום, וכיון דלא מהני תשובה על ע"ז, א"כ לא דרשינו וידו כתיב זה ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות לקבל שבים, אלא אמרינו יש אש למקרא, א"כ אמרינו ספיקא דאורייתא מן התורה לקולא, ואי שיעור מותר מן התורה, כי אין בה חשיבות כלל, ולכך כריך ליתן כמידתה, ולפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב באהל מועד כו' יערך אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני ה' חקת עולם לדרתם מאת בני ישראל, ודרשינו תן לה מדתה, שיהא דולקת והולכת מערב עד בקר, ועוד, כיון דלא מהני תשובה על ע"ז, א"כ אמרינו עד ולא עד בכלל, ודברה תורה כלשון בני אדם, ולא דרשינו איש איש שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות כישראל, וא"כ שפיר יש לומר כהני שלוחי דידן נינהו, וזאת הסיבה שמלה להביא אש מן ההדיוט להראות שכהני שלוחי דידן, ולא שלא סמכינו על הנס, אלא שפיר סמכינו על הנס, וא"כ הוי אמינא שיתנו פחות מן המידה ולסמוך על הנס, לכך הכתוב ואומר מערב עד בוקר, תן לה כמדתה, והבן.